ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 26ης Ιουνίου 2003 *

Στην υπόθεση C-334/01,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Glencore Grain Rotterdam BV

και

Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού (ΕΚ) 2372/95 της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 1995, σχετικά με την έναρξη διαρκών δημοπρασιών για την πώληση μαλακού αρτοποιήσιμου σίτου που βρίσκεται στην κατοχή του γαλλικού και γερμανικού οργανισμού παρέμβασης και ο οποίος προορίζεται για εξαγωγή προς ορισμένες χώρες ΑΚΕ κατά τη διάρκεια της περιόδου 1995/96 (ΕΕ L 242, σ. 3), και 47, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 351, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2955/94 της Επιτροπής, της 5ης Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 312, σ. 5),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-P. Puissochet, πρόεδρο τμήματος, F. Macken (εισηγήτρια) και J. N. Cunha Rodrigues, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Glencore Grain Rotterdam BV, εκπροσωπούμενη από την B. Festge, Rechtsanwältin,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον M. Niejahr,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Glencore Grain Rotterdam BV και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 28ης Νοεμβρίου 2002,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Ιανουαρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 17ης Ιουλίου 2001, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Σεπτεμβρίου 2001, το Verwaltungsgericht Frankfurt am Main υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού (ΕΚ) 2372/95 της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 1995, σχετικά με την έναρξη διαρκών δημοπρασιών για την πώληση μαλακού αρτοποιήσιμου σίτου που ευρίσκεται στην κατοχή του γαλλικού και γερμανικού οργανισμού παρέμβασης και ο οποίος προορίζεται για εξαγωγή προς ορισμένες χώρες ΑΚΕ κατά τη διάρκεια της περιόδου 1995/96 (ΕΕ L 242, σ. 3), και 47, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 351, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 2955/94 της Επιτροπής, της 5ης Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 312, σ. 5, στο εξής: κανονισμός 3665/87).

2 Το ερώτημα αυτό προέκυψε στο πλαίσιο δίκης μεταξύ της Glencore Grain Rotterdam BV (στο εξής: Glencore) και του Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung (Ομοσπονδιακού γραφείου γεωργίας και διατροφής, στο εξής: Bundesanstalt) με αντικείμενο την άρνηση του δεύτερου να αποδεσμεύσει μέρος της εγγυήσεως που είχε συστήσει η Glencore στο πλαίσιο διαδικασίας δημοπρασίας για την εξαγωγή μαλακού σίτου προς ορισμένες χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (στο εξής: χώρες ΑΚΕ).

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1766/92

3 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1766/92 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των σιτηρών (ΕΕ L 181, σ. 21), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 3290/94 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 349, σ. 105), προβλέπει ότι οι οργανισμοί παρεμβάσεως που έχουν υποδειχθεί από τα κράτη μέλη αγοράζουν από κοινού ορισμένα είδη σιτηρών, μεταξύ των οποίων και ο μαλακός σίτος, που έχουν συγκομισθεί στην Κοινότητα και που τους προσφέρονται, υπό την προϋπόθεση ότι οι προσφορές συμμορφώνονται προς τις καθορισμένες προδιαγραφές, ιδίως όσον αφορά την ποιότητα και την ποσότητα.

4 Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 23 του κανονισμού 1766/92, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να καθορίσει τις λεπτομέρειες εφαρμογής που αφορούν τις διαδικασίες και τους όρους παραλαβής και διαθέσεως των σιτηρών από τους οργανισμούς παρεμβάσεως των κρατών μελών.

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2131/93

5 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2131/93 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 1993, ο οποίος καθορίζει τις διαδικασίες και τους όρους διαθέσεως των σιτηρών που ευρίσκονται στην κατοχή των οργανισμών παρεμβάσεως (ΕΕ L 191, σ. 76), όπως τροποποιήθηκε

με τον κανονισμό (ΕΚ) 120/94 της Επιτροπής, της 25ης Ιανουαρίου 1994 (ΕΕ L 21, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 2131/93), καθιερώνει δύο διαφορετικές διαδικασίες δημοπρατήσεως, μία για τη διάθεση των σιτηρών στην αγορά της Κοινότητας και μία για τη διάθεση προς εξαγωγή.

6 Και στις δύο περιπτώσεις το άρθρο 13, παράγραφος 4, του κανονισμού 2131/93 προβλέπει τη σύσταση εγγυήσεως. Σύμφωνα με την ίδια διάταξη, μετά την υποβολή τους οι προσφορές δεν μπορούν ούτε να τροποποιηθούν ούτε να αποσυρθούν και δεν είναι έγκυρες παρά μόνον εάν συνοδεύονται από την απόδειξη ότι ο υποβάλλων την προσφορά συνέστησε εγγύηση.

7 Το άρθρο 17 του κανονισμού 2131/93 ορίζει τα εξής:

«1. Οι εγγυήσεις που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό συστήνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΟΚ) 2220/85 της Επιτροπής.

2. Η εγγύηση που αναφέρεται στο άρθρο 13, παράγραφος 4, αποδεσμεύεται για τις ποσότητες για τις οποίες:

[...]

— η πληρωμή της τιμής πωλήσεως πραγματοποιήθηκε εντός της ορισθείσας προθεσμίας, και στην περίπτωση πώλησης προς εξαγωγή και στην περίπτωση όπου η τιμή που καταβλήθηκε είναι χαμηλότερη της ελάχιστης τιμής που πρέπει να

τηρείται κατά την εκ νέου θέση προς πώληση στην αγορά της Κοινότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 παράγραφοι 1, 2 και 3, συστήθηκε εγγύηση που καλύπτει διαφορά μεταξύ των δύο αυτών τιμών.

3. Η εγγύηση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 δεύτερη περίπτωση αποδεσμεύεται για τις ποσότητες για τις οποίες:

[...]

— παρασχέθηκαν οι αποδείξεις που αναφέρονται στο άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87. Εντούτοις, η εγγύηση αποδεσμεύεται εάν ο επιχειρηματίας προσκομίσει αποδείξεις ότι τα σιτηρά εγκατέλειψαν το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας φορτωμένα σε πλοίο χωρητικότητας τουλάχιστον 2 500 τόνων και κατάλληλο για θαλάσσια ναυσιπλοΐα. [...]

[...]

5. Εκτός περιπτώσεως ανωτέρας βίας, η εγγύηση που προβλέπεται στην παράγραφο 2, δεύτερη περίπτωση, καταπίπτει για τις ποσότητες για τις οποίες δεν παρασχέθηκαν οι αποδείξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3, δεύτερη περίπτωση, εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 47 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87.»

Ο κανονισμός 2372/95

8 Το άρθρο 2 του κανονισμού 2372/95 ορίζει τα εξής:

«Με επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού οι πωλήσεις μαλακού αρτοποιήσιμου σίτου, που αναφέρονται στο άρθρο 1, πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις διαδικασίες και τους όρους που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2131/93.»

9 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 2372/95 προβλέπει ότι οι προσφορές γίνονται αποδεκτές μόνον αν ο υποβάλλων την προσφορά προσκομίσει γραπτή απόδειξη ότι έχει συνάψει, για την εν λόγω ποσότητα, εμπορική σύμβαση για εφοδιασμό μαλακού αρτοποιήσιμου σίτου προς εξαγωγή με προορισμό χώρα ΑΚΕ ή περισσότερες χώρες στο εσωτερικό μιας από τις ομάδες χωρών ΑΚΕ που καθορίζονται στο παράρτημα Ι και αν οι αποδείξεις αυτές συνοδεύονται από αίτηση πιστοποιητικού εξαγωγής για τον εν λόγω προορισμό.

10 Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 3, του κανονισμού 2372/95, το πιστοποιητικό εξαγωγής καθιστά υποχρεωτική για τον επιχειρηματία την εξαγωγή προς την ή τις χώρες ΑΚΕ, για τις οποίες έχει υποβληθεί αίτηση πιστοποιητικού.

11 Το άρθρο 8 του κανονισμού 2372/95 ορίζει τα εξής:

«1. Η εγγύηση που συστήνεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 13, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2131/93, πρέπει να αποδεσμεύεται μόλις τα πιστοποιητικά εξαγωγής έχουν παραδοθεί στους υπερθεματιστές.

2. Η υποχρέωση εξαγωγής και εισαγωγής στις χώρες προορισμού που καθορίζονται στο παράρτημα I καλύπτεται από εγγύηση που ανέρχεται σε 60 ECU ανά τόνο, της οποίας ποσό 20 ECU ανά τόνο συνίσταται κατά την παράδοση του πιστοποιητικού εξαγωγής και το υπόλοιπο ποσό των 40 ECU ανά τόνο συνίσταται πριν από την ανάληψη των σιτηρών.

Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3002/92 της Επιτροπής:

— το ποσό των 20 ECU ανά τόνο πρέπει να αποδεσμευθεί εντός προθεσμίας 20 εργάσιμων ημερών, σύμφωνα με την ημερομηνία κατά την οποία ο υπερθεματιστής προσκομίζει την απόδειξη ότι ο παραληφθείς μαλακός σίτος έχει εγκαταλείψει το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας,

— το ποσό των 40 ECU ανά τόνο πρέπει να αποδεσμευθεί εντός προθεσμίας 15 εργάσιμων ημερών, σύμφωνα με την ημερομηνία κατά την οποία ο υπερθεματιστής προσκομίζει την απόδειξη της διάθεσης προς κατανάλωση στη χώρα ή στις χώρες ΑΚΕ που αναφέρονται στο άρθρο 5, παράγραφος 3. Η εν λόγω απόδειξη προσκομίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 47 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής.

[...]»

Ο κανονισμός 3665/87

12 Το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 3665/87 ορίζει τα εξής:

«Ως αποδεικτικό στοιχείο της διεκπεραιώσεως των τελωνειακών διατυπώσεων που αφορούν τη διάθεση στην κατανάλωση κατ' επιλογή του εξαγωγέα προσκομίζεται ένα από τα παρακάτω έγγραφα:

α) τελωνειακό έγγραφο ή αντίγραφο αυτού ή φωτοαντίγραφο· το εν λόγω αντίγραφο ή φωτοαντίγραφο θα πρέπει να επικυρώνεται είτε από την αρχή που θεώρησε το πρωτότυπο, είτε από τις επίσημες αρχές της ενδιαφερόμενης τρίτης χώρας, είτε από τις επίσημες αρχές ενός των κρατών μελών στην εν λόγω τρίτη χώρα, είτε από οργανισμό επιφορτισμένο με την πληρωμή της επιστροφής·

β) βεβαίωση εκφόρτωσης και διάθεσης στην κατανάλωση, συντασσόμενη από εταιρεία ειδικευμένη επί θεμάτων ελέγχου και εποπτείας σε διεθνές επίπεδο και αναγνωρισμένη στην παράγραφο 4. Η ημερομηνία και ο αριθμός του τελωνειακού εγγράφου διάθεσης στην κατανάλωση πρέπει να εμφαίνονται στη σχετική βεβαίωση.

2. Αν ο εξαγωγέας δεν μπορεί να λάβει το έγγραφο που επέλεξε σύμφωνα με την παράγραφο 1, στοιχεία α' και β', αφού έκανε τα κατάλληλα διαβήματα για να λάβει το έγγραφο αυτό ή, στην περίπτωση που αμφισβητείται η αυθεντικότητα του εγγράφου που προσκομίστηκε, η απόδειξη της διεκπεραίωσης των τελωνειακών διατυπώσεων διάθεσης στην κατανάλωση θεωρείται ότι παρέχεται με την υποβολή ενός ή περισσοτέρων από τα ακόλουθα έγγραφα: [...]»

13 Το άρθρο 47, παράγραφοι 2 και 4, του κανονισμού 3665/87 ορίζει τα εξής:

«2. Ο φάκελος για την πληρωμή της επιστροφής ή για την αποδέσμευση της εγγύησης πρέπει να κατατεθεί, εκτός περιπτώσεως ανωτέρας βίας, μέσα στους δώδεκα μήνες που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής.

[...]

4. Όταν [Αν] δεν ήταν δυνατή η προσκόμιση των εγγράφων που απαιτούνται βάσει του άρθρου 18 μέσα στην προθεσμία που αναφέρεται στην παράγραφο 2, μολονότι ο εξαγωγέας φρόντισε να τα προμηθευτεί και να τα διαβιβάσει μέσα στις προθεσμίες αυτές, είναι δυνατό να χορηγηθούν επιπλέον προθεσμίες για την προσκόμιση των εγγράφων αυτών.»

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2220/85

14 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2220/85 της Επιτροπής, της 22ας Ιουλίου 1985, για τον καθορισμό των κοινών λεπτομερειών εφαρμογής του καθεστώτος εγγυήσεων για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 205, σ. 5), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1181/87 της Επιτροπής, της 29ης Απριλίου 1987 (ΕΕ L 113, σ. 31, στο εξής: κανονισμός 2220/85), καθορίζει, στο άρθρο του 1, τους κανόνες που διέπουν τις εγγυήσεις που παρέχονται ιδίως στο πλαίσιο των κανονισμών για την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα των σιτηρών, εκτός κι αν θεσπίζονται διαφορετικοί κανόνες από τους κανονισμούς αυτούς.

15 Κατά το άρθρο 3, στοιχείο α', του κανονισμού 2220/85, νοείται ως «"εγγύηση" η εξασφάλιση ότι θα καταβληθεί ή θα καταπέσει ποσό χρημάτων στην αρμόδια αρχή αν δεν τηρηθεί συγκεκριμένη υποχρέωση.»

16 Τα άρθρα 21, 22 και 28 του ως άνω κανονισμού έχουν ως εξής:

«*Άρθρο 21*

Η εγγύηση αποδεσμεύεται αμέσως μόλις παρασχεθεί η απόδειξη, που προβλέπεται για τον σκοπό αυτό, ότι έχουν τηρηθεί οι πρωτογενείς, δευτερογενείς και τριτογενείς απαιτήσεις.

Άρθρο 22

1. Η εγγύηση καταπίπτει στο σύνολό της όσον αφορά την ποσότητα για την οποία δεν έχει τηρηθεί μια από τις πρωτογενείς απαιτήσεις.

2. Η πρωτογενής απαίτηση θεωρείται ότι δεν έχει τηρηθεί εκ των προτέρων, εφόσον δεν έχουν προσκομισθεί οι σχετικές αποδείξεις μέσα στην προθεσμία που έχει καθορισθεί για την προσκόμισή τους, εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας.[...]

3. Εάν προσκομισθεί η απόδειξη για την τήρηση όλων των πρωτογενών απαιτήσεων μέσα στους 18 μήνες, που ακολουθούν την προθεσμία που αναφέρεται στην παράγραφο 2, επιστρέφεται το 85 % του ποσού που έχει καταπέσει.

Εάν προσκομισθεί η απόδειξη για την τήρηση όλων των πρωτογενών απαιτήσεων μέσα στους 18 μήνες που ακολουθούν την προθεσμία που αναφέρεται στην παράγραφο 2 και εφόσον δεν έχει τηρηθεί η συναφής δευτερογενής απαίτηση, το ποσό που επιστρέφεται είναι ίσο με το ποσό που θα αποδεσμευόταν σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 23, παράγραφος 2, μειωμένο κατά 15 % του σχετικού μέρους του υπό εγγύηση ποσού.

4. Καμιά επιστροφή του ποσού που έχει καταπέσει δεν πραγματοποιείται, στην περίπτωση που η απόδειξη για την τήρηση όλων των πρωτογενών απαιτήσεων προσκομίζεται, μετά την προθεσμία των 18 μηνών που προβλέπεται στην παράγραφο 3.

[...]

Άρθρο 28

1. Όταν δεν έχει ορισθεί συγκεκριμένη προθεσμία για την προσκόμιση των απαραίτητων αποδείξεων για την αποδέσμευση της εγγύησης, η προθεσμία είναι:

α) 12 μήνες από τη λήξη της προθεσμίας που ορίζεται για την τήρηση όλων των πρωτογενών απαιτήσεων,

ή

β) σε περιπτώσεις που δεν έχει ορισθεί συγκεκριμένη προθεσμία, 12 μήνες από την ημερομηνία κατά την οποία έχουν τηρηθεί όλες οι πρωτογενείς απαιτήσεις.

2. Η προθεσμία που ορίζεται στην παράγραφο 1 δεν υπερβαίνει τα 3 έτη από την ημερομηνία κατά την οποία έχει συσταθεί εγγύηση για την εν λόγω υποχρέωση εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας.»

Η κύρια δίκη και το προδικαστικό ερώτημα

17 Η Glencore έλαβε μέρος στη διαρκή δημοπρασία που προβλέφθηκε από τον κανονισμό 2372/95. Της κατακυρώθηκε συνολική ποσότητα 102 359 τόνων αρτοποιήσιμου σίτου και συνέστησε εγγύηση εξαγωγής ανερχόμενη σε 60 ECU ανά τόνο, όπως προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού 2372/95.

18 Σύμφωνα με τα πιστοποιητικά εξαγωγής που δόθηκαν στην Glencore, ο μαλακός σίτος επρόκειτο να παραδοθεί σε μία ή περισσότερες από τις χώρες ΑΚΕ που αναφέρονται στο παράρτημα του κανονισμού 2372/95. Ο κατακυρωθείς αρτοποιήσιμος σίτος υποβλήθηκε στις τελωνειακές διατυπώσεις και εξήλθε του εδάφους της Κοινότητας με πλοίο κατά το διάστημα μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου 1996.

19 Σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95, η εγγύηση των 20 ECU ανά τόνο αποδεσμεύθηκε από το Bundesanstalt μετά την προσκόμιση της αποδείξεως ότι το παραληφθέν εμπόρευμα είχε εγκαταλείψει το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας.

20 Ωστόσο, τα έγγραφα που αφορούσαν τη διάθεση στην κατανάλωση του εμπορεύματος στη χώρα ή χώρες ΑΚΕ προορισμού κατατέθηκαν στο Bundesanstalt στις 24 Ιουνίου 1997, δηλαδή πλέον των δεκαοκτώ μηνών από την αποδοχή της διασαφήσεως εξαγωγής.

21 Το Bundesanstalt έκρινε καταπεσόν το 15 % της συσταθείσας εγγυήσεως ύψους 40 ECU ανά τόνο, επικαλούμενο ως νομική βάση τα άρθρα 22, παράγραφοι 2 και 3, και 29 του κανονισμού 2220/85, σε συνδυασμό με τα άρθρα 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, και 2 του κανονισμού 2372/95, το άρθρο 17, παράγραφος 5, του κανονισμού 2131/93, καθώς και τα άρθρα 18 και 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87.

22 Αφού αμφισβήτησε χωρίς επιτυχία την εν λόγω μερική κατάπτωση της εγγυήσεώς της, η Glencore άσκησε στις 3 Απριλίου 1998 προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Frankfurt am Main ζητώντας την ακύρωση της αποφάσεως αυτής.

23 Η Glencore προέβαλε κυρίως ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου ότι δεν ισχύει η δωδεκάμηνη προθεσμία του άρθρου 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87 στο πλαίσιο του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95. Κατά την άποψή της, πρέπει να ισχύσει η δωδεκάμηνη προθεσμία του άρθρου 28, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού

2220/85, η οποία, αντίθετα με το άρθρο 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87, δεν αρχίζει από την επομένη της αποδοχής της διασαφήσεως εξαγωγής, αλλά προβλέπει απλώς ότι η αναγκαία απόδειξη πρέπει να προσκομιστεί εντός προθεσμίας δώδεκα μηνών από της ημερομηνίας εκπληρώσεως της κυρίας υποχρεώσεως.

24 Αντιθέτως, το Bundesanstalt θεωρεί ότι το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 είναι ακριβώς η νομική βάση της αποφάσεως που κήρυξε καταπεσούσα την εγγύηση. Σύμφωνα με τις διατάξεις του, η εγγύηση των 40 ECU ανά τόνο πρέπει να αποδεσμεύεται εντός προθεσμίας δεκαπέντε εργασίμων ημερών από την ημέρα που ο υπερθεματιστής προσκομίζει την απόδειξη διαθέσεως στην κατανάλωση στη χώρα ή τις χώρες ΑΚΕ του άρθρου 5, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού. Η απόδειξη αυτή προσκομίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 47 του κανονισμού 3665/87.

25 Λαμβανομένου υπόψη ότι η επίλυση της επίδικης διαφοράς απαιτεί την ερμηνεία των άρθρων 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 και 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87, το Verwaltungsgericht Frankfurt am Main αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού (ΕΚ) 2372/95 της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 1995, την έννοια ότι το άρθρο 47, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, εφαρμόζεται μόνο κατ' αναλογίαν, δεδομένου ότι η δωδεκάμηνη προθεσμία για την προσκόμιση της αποδείξεως εισαγωγής στη χώρα ΑΚΕ αρχίζει αφού εκπληρωθεί η προβλεπόμενη στον κανονισμό κύρια υποχρέωση, δηλαδή η εισαγωγή στη χώρα ΑΚΕ;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Υποβληθείσες στο Δικαστήριο παρατηρήσεις

26 Η Glencore θεωρεί ότι κατά την ορθή ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 η δωδεκάμηνη προθεσμία που προβλέπεται για την προσκόμιση της αποδείξεως εισαγωγής του μαλακού σίτου στη χώρα ΑΚΕ αρχίζει από την ολοκλήρωση της εισαγωγής στη χώρα αυτή.

27 Κατά την Glencore, η ερμηνεία αυτή προκύπτει τόσο από το πνεύμα όσο και από τον σκοπό του κανονισμού 2372/95, που αποβλέπει στη μείωση των μεγάλων αποθεμάτων μαλακού αρτοποιήσιμου σίτου που βρίσκεται στην κατοχή του γαλλικού και του γερμανικού οργανισμού παρεμβάσεως, καθώς και στη σταθερή και σε σταθερές τιμές προμήθευση των χωρών ΑΚΕ.

28 Συναφώς, η Glencore επισημαίνει ότι, αντίθετα με τον κανονισμό 3665/87, ο κανονισμός 2372/95 προβλέπει μόνον προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να εξαχθεί το εμπόρευμα, ενώ δεν προβλέπει ρητώς προθεσμία εντός της οποίας το εμπόρευμα πρέπει να εισαχθεί στη χώρα ΑΚΕ προορισμού. Με τη νομοθεσία αυτή, η οποία δεν αφορά τις εξαγωγές στις χώρες ΑΚΕ, ο νομοθέτης απέφυγε σκοπίμως να ορίσει προθεσμία για την ολοκλήρωση των εισαγωγών στις χώρες ΑΚΕ, διότι πολύ συχνά η δωδεκάμηνη προθεσμία δεν θα ήταν δυνατόν να τηρηθεί. Εφόσον, λοιπόν, δεν έχει οριστεί προθεσμία για την εισαγωγή του μαλακού σίτου στη χώρα ΑΚΕ, δεν μπορεί να επιβληθεί προθεσμία ούτε για την προσκόμιση της αποδείξεως της εισαγωγής αυτής.

29 Η ανωτέρω ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 δικαιολογείται επίσης από το γεγονός ότι είναι εφαρμοστέος ο κανονισμός 2220/85. Η εγγύηση που πρέπει να συσταθεί στο πλαίσιο τών εξαγωγών σύμφωνα με τον κανονισμό 2372/95 είναι εγγύηση κατά την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο α', του κανονισμού 2220/85 και η εισαγωγή σιτηρών στις χώρες ΑΚΕ προορισμού συνιστά κύρια υποχρέωση κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού.

30 Στο μέτρο που δεν έχει προβλεφθεί προθεσμία για την εκπλήρωση της πρωτογενούς απαιτήσεως, η Glencore υποστηρίζει ότι η προθεσμία για την προσκόμιση της αποδείξεως εισαγωγής στη χώρα προορισμού είναι, κατά το άρθρο 28, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 2220/85, δώδεκα μήνες από την εκπλήρωση της κύριας υποχρεώσεως, ήτοι των εισαγωγών στις χώρες ΑΚΕ προορισμού.

31 Τέλος, η Glencore καταλήγει ότι το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 δεν προβλέπει προθεσμία για την προσκόμιση της αποδείξεως εισαγωγής στη χώρα προορισμού και ότι η παραπομπή στο άρθρο 47 του κανονισμού 3665/87 έχει αποκλειστικώς την έννοια ότι η διάταξη αυτή επιδέχεται ανάλογη εφαρμογή προσαρμοσμένη στον κανονισμού 2372/95. Η δωδεκάμηνη προθεσμία πρέπει επομένως να αρχίζει από την εκπλήρωση της υποχρεώσεως εισαγωγής στη χώρα ΑΚΕ.

32 Η Επιτροπή φρονεί ότι οι σχετικές με τις προθεσμίες διατάξεις του άρθρου 47 του κανονισμού 3665/87 εφαρμόζονται αυτοδικαίως δυνάμει το άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95. Επομένως, η απόδειξη εισαγωγής του εμπορεύματος στην αντίστοιχη χώρα ή χώρες ΑΚΕ, αναγκαία για την αποδέσμευση της εγγυήσεως, πρέπει να προσκομίζεται «μέσα στους δώδεκα μήνες που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής», εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας.

33 Κατά την άποψη της Επιτροπής, η διατύπωση του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 είναι σαφής και καθόλου αμφιλεγόμενη. Δεν περιέχει κανένα στοιχείο που να οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η παραπομπή στο άρθρο 47 του κανονισμού 3665/87 δεν εκτείνεται και στη διάταξη περί προθεσμίας της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, η οποία προβλέπει προθεσμία «δώδεκα μηνών που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής.»

34 Η Επιτροπή φρονεί ότι δεν δικαιολογείται η προσφυγή στις σχετικές με τις προθεσμίες διατάξεις του άρθρου 28 του κανονισμού 2220/85, όπως προτείνει η Glencore. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού αυτού, δεν χωρεί εφαρμογή του παρά μόνον όταν οι σχετικοί ειδικοί κανονισμοί, που έχουν θεσπιστεί στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως των οικείων αγορών, δεν περιλαμβάνουν αντίθετες διατάξεις.

35 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι κανένα στοιχείο δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η παραπομπή στο άρθρο 47 του κανονισμού 3665/87, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95, αποτελεί συντακτικό σφάλμα του κοινοτικού νομοθέτη. Εάν επρόκειτο περί τέτοιου σφάλματος, θα ήταν εύκολο να διορθωθεί ή να τροποποιηθεί αναλόγως η τελευταία αυτή διάταξη, αλλά τέτοια διόρθωση ή τροποποίηση δεν έγινε. Επιπλέον, και το άρθρο 17 του κανονισμού 2131/93 παραπέμπει επίσης, όσον αφορά την προθεσμία για την αποδέσμευση της εγγυήσεως, στο άρθρο 47 του κανονισμού 3665/87.

36 Η Επιτροπή, καίτοι δεν θεωρεί απαραίτητο, λαμβανομένων υπόψη των σαφών και αδιαμφισβήτητων διατάξεων του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95, να εξεταστεί ο σκοπός του άρθρου αυτού προκειμένου να ερμηνευθεί σωστά η διάταξη αυτή, υποστηρίζει ότι ο σκοπός αυτός επιβεβαιώνει την ερμηνεία της. Πράγματι, η εισαγωγή μαλακού σίτου στις χώρες ΑΚΕ αποτελεί την κύρια υποχρέωση των υπερθεματιστών της διαρκούς

δημοπρασίας που διεξήχθη βάσει του ανωτέρω κανονισμού και η εκπλήρωσή της πρέπει να διασφαλίζεται διά συστάσεως της εγγυήσεως του άρθρου 8, παράγραφος 2. Τυχόν καθορισμός πλέον ευνοϊκής από αυτήν προθεσμίας, εφαρμοστέας στο πλαίσιο του γενικού καθεστώτος του άρθρου 17, παράγραφος 5, του κανονισμού 2131/93, όπως ζητεί η Glencore, για την προσκόμιση της αποδείξεως εισαγωγής στις αντίστοιχες χώρες ΑΚΕ, θα έθιγε, λόγω της σημασίας της υποχρεώσεως αυτής, τη λειτουργικότητα του συνόλου του κανονισμού 2372/95.

37 Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Glencore, οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 δεν παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας. Αφενός, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 4, του κανονισμού 3665/87, η προθεσμία της παραγράφου 2 του ως άνω άρθρου για την προσκόμιση των εγγράφων, που είναι αναγκαία για την έκδοση του αποδεικτικού ολοκληρώσεως των τελωνειακών διατυπώσεων διαθέσεως στην κατανάλωση, μπορεί να παραταθεί κατόπιν αιτήσεως του εξαγωγέα, εάν αποδείξει δυσχέρειες ως προς την τήρησή της. Αφετέρου, το άρθρο 22 του κανονισμού 2220/85 προέβλεψε σύστημα κλιμακούμενων κυρώσεων για τις περιπτώσεις που οι κύριες υποχρεώσεις δεν εκπληρώνονται εντός των τασσομένων προθεσμιών.

Απάντηση του Δικαστηρίου

38 Το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 προβλέπει σαφώς ότι το ποσό των 40 ECU ανά τόνο, ήτοι η εγγύηση της οποίας η αποδέσμευση αμφισβητείται στην κύρια δίκη, πρέπει να αποδεσμευθεί εντός προθεσμίας δεκαπέντε εργασίμων ημερών από της ημερομηνίας κατά την οποία ο υπερθεματιστής προσκομίζει την απόδειξη διαθέσεως στην κατανάλωση του μαλακού σίτου στη οικεία χώρα ή χώρες ΑΚΕ.

39 Η διάταξη αυτή παραπέμπει ρητώς στα άρθρα 18 και 47 του κανονισμού 3665/87 για την προσκόμιση της αποδείξεως αυτής.

40 Το άρθρο 18 του κανονισμού 3665/87 απαριθμεί τα έγγραφα που πρέπει να προσκομίσει ένας επιχειρηματίας για να λάβει την απόδειξη διεκπεραιώσεως των τελωνειακών διατυπώσεων περί διαθέσεως στην κατανάλωση.

41 Το άρθρο 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87, υπό τον τίτλο 4 αυτού, ο οποίος επιγράφεται: «Διαδικασία πληρωμής της επιστροφής», είναι σαφές και απολύτως ορισμένο στο μέτρο που ορίζει ότι «ο φάκελος για την πληρωμή της επιστροφής ή για την αποδέσμευση της εγγύησης πρέπει να κατατεθεί, εκτός περιπτώσεως ανωτέρας βίας, μέσα στους δώδεκα μήνες που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής».

42 Το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 δεν περιέχει κανένα στοιχείο που να αφήνει να εννοηθεί ότι η παραπομπή στο άρθρο 47 του κανονισμού 3665/87 δεν πρέπει να εφαρμοστεί και στην παράγραφο 2 της τελευταίας αυτής διατάξεως που αφορά την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να κατατεθεί ο σχετικός με την επιστροφή της εγγυήσεως φάκελος.

43 Επιπλέον, η παραπομπή του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 στο άρθρο 47 του κανονισμού 3665/87 για τον καθορισμό της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να ληφθεί η απόδειξη περί

διαθέσεως στην κατανάλωση δεν θα είχε νόημα αν δεν αφορούσε και τις δύο παραγράφους της τελευταίας αυτής διατάξεως σχετικά με τις προθεσμίες, ήτοι τις παραγράφους 2 και 4 του άρθρου 47.

44 Επομένως, από τα άρθρα 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 και 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87 προκύπτει ότι η δωδεκάμηνη προθεσμία που δίνεται στον επιχειρηματία για την προσκόμιση της αποδείξεως περί διαθέσεως στην κατανάλωση του μαλακού σίτου στη χώρα ή χώρες ΑΚΕ προορισμού αρχίζει από την ημερομηνία αποδοχής της διασαφήσεως εξαγωγής.

45 Ο επιδιωκόμενος σκοπός του κανονισμού 2372/95 όχι μόνο δεν οδηγεί σε ερμηνεία διαφορετική από αυτήν που προκύπτει σαφώς από τη διατύπωση των ανωτέρω διατάξεων, αλλά, αντιθέτως, επιβεβαιώνει πλήρως την ερμηνεία αυτή.

46 Πράγματι, από τη δεύτερη και την τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2372/95 προκύπτει σαφώς ότι ο κύριος σκοπός του είναι να διασφαλίζεται ότι ο μαλακός σίτος φθάνει πράγματι στον προορισμό του. Για τον σκοπό αυτόν, η υποχρέωση εξαγωγής προς τη χώρα ή τις χώρες ΑΚΕ προορισμού υπόκειται σε αυστηρή προθεσμία και το άρθρο 8, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού συμβάλλει στη διασφάλιση της τηρήσεώς της.

47 Τέλος, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Glencore, οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 δεν παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας.

48 Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87 η υποχρέωση καταθέσεως του σχετικού με την αποδέσμευση της εγγυήσεως φακέλου εντός δώδεκα μηνών από την ημερομηνία της αποδοχής διασαφήσεως εξαγωγής κάμπτεται αν ο επιχειρηματίας αποδείξει ότι συντρέχει ανωτέρα βία.

49 Επιπλέον, το άρθρο 47, παράγραφος 4, του ίδιου κανονισμού παρέχει στις εθνικές αρχές τη δυνατότητα να χορηγούν στον επιχειρηματία επιπλέον προθεσμίες για την προσκόμιση των απαιτούμενων εγγράφων, αυτών, δηλαδή, που αποδεικνύουν ότι το εξαχθέν εμπόρευμα έφθασε στον προορισμό του, σε περίπτωση που αυτός δεν κατέστη δυνατό να τις προσκομίσει εντός της τασσόμενης δωδεκάμηνης προθεσμίας, παρά το γεγονός ότι επέδειξε επιμέλεια για να τα προμηθευθεί και να τα διαβιβάσει εντός της προθεσμίας αυτής (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1999, C-54/95, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-35, σκέψη 146).

50 Σκοπός του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 δεν είναι να στερείται ο εξαγωγέας αυτομάτως τις επιστροφές που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία ή, όπως στην περίπτωση της κύριας δίκης, τις εγγυήσεις που συνέστησε κατά την πώληση των δημητριακών που βρίσκονται στην κατοχή οργανισμών παρεμβάσεως, όταν αυτός, μολονότι κατέβαλε όλες τις προσπάθειες που όφειλε να καταβάλει, κωλύθηκε, λόγω αντικειμενικών περιστάσεων, να προσκομίσει εντός της προθεσμίας των δώδεκα μηνών τα απαιτούμενα έγγραφα (προπαρατεθείσα απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 148).

51 Κατόπιν των ανωτέρω, στο τεθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 πρέπει να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι η απόδειξη εισαγωγής του εμπορεύματος στις αντίστοιχες χώρες ΑΚΕ, που είναι απαραίτητη για την αποδέσμευση της εγγυήσεως των 40 ECU ανά τόνο, πρέπει να προσκομίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87 εντός δώδεκα μηνών από της ημερομηνίας αποδοχής της διασαφήσεως εξαγωγής, εκτός των περιπτώσεων ανω-

τέρας βίας ή αν ο εξαγωγέας, μολονότι κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια, δεν κατόρθωσε να προσκομίσει την απόδειξη αυτή εντός της προθεσμίας αυτής και η αρμόδια αρχή του χορήγησε επιπλέον προθεσμίες.

Επί των δικαστικών εξόδων

52 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, που κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξή του της 17ης Ιουλίου 2001 το Verwaltungsgericht Frankfurt am Main, αποφαίνεται:

Το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 2372/95 της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 1995, σχετικά με την έναρξη

διαρκών δημοπρασιών για την πώληση μαλακού αρτοποιήσιμου σίτου που βρίσκεται στην κατοχή του γαλλικού και γερμανικού οργανισμού παρέμβασης και ο οποίος προορίζεται για εξαγωγή προς ορισμένες χώρες ΑΚΕ κατά τη διάρκεια της περιόδου 1995/96, πρέπει να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι η απόδειξη εισαγωγής του εμπορεύματος στις αντίστοιχες χώρες ΑΚΕ, που είναι απαραίτητη για την αποδέσμευση της εγγυήσεως των 40 ECU ανά τόνο, πρέπει να προσκομίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 2955/94 της Επιτροπής, της 5ης Δεκεμβρίου 1994, εντός δώδεκα μηνών από της ημερομηνίας αποδοχής της διασαφήσεως εξαγωγής, εκτός των περιπτώσεων ανωτέρας βίας ή αν ο εξαγωγέας, μολονότι κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια, δεν κατόρθωσε να προσκομίσει την απόδειξη αυτή εντός της προθεσμίας αυτής και η αρμόδια αρχή του χορήγησε επιπλέον προθεσμίες.

Puissochet Macken Cunha Rodrigues

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Ιουνίου 2003.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

J.-P. Puissochet